

Міністерство освіти і науки України; Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди;
Факультет природничої, спеціальної і здоров'язбережувальної освіти; Інститут Біології і Наук про Землю,
Поморський університет у Слупську, Польща; Вроцлавський університет, Польща; Грайфсвальський університет,
Німеччина; Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II в м. Берегове; Факультет державної політики,
Сілезький університет в Опаві, Чехія; Національний природний парк «Гомільшанські ліси»;
ГО «Українське ентомологічне товариство»

6th International conference of young scientists

KHARKIV FORUM OF NATURAL SCIENCES

VI Міжнародна конференція молодих учених

ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ФОРУМ

18–19 травня 2023 р.

Харків 2023

Деменко А.В. РОЛЬ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ПРИ ВИВЧЕННІ БІОЛОГІЇ В СТАРШІЙ ШКОЛІ.....	82
Коврига Д.Ю., Трифонова О.М. ЗАДАЧНИЙ ПІДХІД ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНТЕГРУВАННЯ ПРИРОДНИЧИХ ЗНАЇВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	84
Косак Г. М., Монастирський Т. Р. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ПРИРОДНИЧОГО ЦИКЛУ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	87
Курко О. О. ЗАСТОСУВАННЯ STEM-ОСВІТИ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	89
Лантух Я А., Твердохліб О.В. ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ В ЛИТВІ	90
Ноздрачова Д.П., Макеев С.Ю. ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ЗАВДАНЬ ФОРМАТУ PISA ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕМИ «МЕТАЛИ» У СТАРШІЙ ШКОЛІ.....	93
Османова О.Е., Журавльова І.М. ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ	96
Підчасов Є.В. ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ	98
Попов В. Д. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ.....	100
Проскурова О. Г. ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПРЕДМЕТУ БІОЛОГІЯ В 10-11 КЛАСАХ.....	103
Романенко-Брезгунова Ю.Ю., Комісова Т.Є. ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В УЧНІВ ДО ДІЙ В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ У ПОЗАШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ ЗЗСО	106
Сідельник О.М., Дефорж Г.В. ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ	108
Тютюнник В.В., Журавльова І.М. ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ КООПЕРАТИВНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ	110
Чепелева Н.І. ВІРТУАЛЬНІ ЕКСКУРСІЇ ЯК ЗАСІБ ПІЗНАННЯ ПРИРОДИ ...	113
Черненко О.О. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ	116
СЕКЦІЯ «БОТАНІКА, МІКОЛОГІЯ, МІКРОБІОЛОГІЯ».....	119
Halina Tkaczenco, Natalia Kurhaluk, Agnieszka Pękala-Safińska, Lyudmyla Buyun ANTIBACTERIAL EFFICACY OF LEAF EXTRACTS DERIVED FROM <i>FICUS ELASTICA</i> ROXB. EX HORNEM. (MORACEAE) AND ITS CULTIVARS AGAINST <i>AEROMONAS HYDROPHILA</i> STRAIN.....	119

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Теорія та методика навчання природничих наук. 2021. № 1. С. 60-73. DOI: <https://doi.org/10.31652/2786-5754-2021-1-60-73>.

4. Непорожня Л.В. Формування природничо-наукової компетентності старшокласників у процесі навчання фізики: метод. посіб. Київ: ТОВ «КОНВІ ПРИНТ», 2018. 204 с.
5. PISA: природничо-наукова грамотність. / Уклад. Т.С. Вакуленко, С.В. Ломакович, В.М. Терещенко, С.А. Новікова; перекл. К.Є. Шумова. Київ: УЦОЯО, 2018. 119 с.

Османова О.Е., Журавльова І.М.

ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Сучасний світ вимагає постійного навчання та самовдосконалення, тому учнів треба навчати працювати з інформацією, аналізувати й висловлювати думки. Самостійна робота на уроках, включаючи біологію, допомагає учням розвивати вміння знаходити необхідну інформацію, визначати її важливість, відбирати та аналізувати матеріал, формулювати власні висновки та думки.

Наукова думка щодо самостійної роботи учнів розвивалася у три етапи. Перший етап (початок XX століття) характеризується появою педагогічних досліджень, де вчені, такі як Еллен Кей, Джон Дьюї та Марія Монтессорі, акцентували увагу на активній участі учнів у навчанні, саморозвитку та самостійності. Цей етап важливий через формування основних ідей про сучасний навчальний процес. Другий етап (1950-1970 роки) пов'язаний з відмовою від традиційних методів навчання. Вчені, такі як Карл Роджерс та Абрахам Маслоу, пропонували підходи, спрямовані на розвиток індивідуальних здібностей та задоволення потреб учнів. На третьому етапі (1980-2000 роки), названому етапом практичної реалізації, було активно запроваджено методики, які стимулювали самостійність учнів, в освітню практику. На сучасному етапі освіта стала більш технологічною, з активним залученням інформаційно-комунікаційних технологій.

Самостійна робота – це процес, у якому учень займається навчальною діяльністю без безпосередньої участі вчителя. Цей процес включає в себе не тільки виконання завдань, а й пошук необхідної інформації, її аналіз, синтез та використання в практичній діяльності [1].

Для успішної організації самостійної роботи учнів важливо мати правильний методичний підхід, що включає проведення попередньої підготовки до уроку, добір матеріалу різної складності та диференціацію, а також усвідомлення того, що учні можуть опрацювати самостійно, а що потребує безпосередньої уваги вчителя [2].

Добре організована самостійна робота учнів неможлива без ґрунтовної дидактичної підготовки вчителя., яка включає знання видів самостійних робіт, організацію пізнавальної діяльності учнів, та застосування різних видів та методів роботи. Самостійна робота виникає тоді, коли в учнів з'являється потреба у засвоєнні нового матеріалу. Оволодіння новим матеріалом має бути захоплюючим та індивідуалізованим, з урахуванням особистісних якостей та контексту діяльності кожного учня [3].

Існує досить багато підходів до класифікації видів самостійної роботи учнів. Вчені відрізняються в своїх поглядах на це питання, що призводить до різноманітності класифікаційних ознак. Однієї з найбільш зручних є класифікація самостійних робіт за ланками навчального процесу відповідно до переважання у них основної дидактичної цілі: самостійні роботи, які застосовуються з метою отримання нових знань; самостійні роботи, що застосовуються на основі набутих знань; самостійні роботи, що застосовуються з метою повторення та перевірки знань, навичок та умінь учнів [4].

Залежно від організації можна виділити наступні види самостійної діяльності учнів: фронтальні, групові, парні, індивідуальні [5].

Вибір організаційної форми та місця проведення самостійних робіт мають визначатись в основному характером матеріалу, психологічними та віковими особливостями учнів та ступенем оснащення кабінетів.

Дотримання деяких правил при проведенні самостійної роботи на уроці біології допоможе забезпечити її ефективність та користь для учнів. Самостійна робота повинна мати чітку мету, яка має бути пов'язана з темою уроку та навчальними цілями; завдання самостійної роботи повинні бути доступні для виконання кожному учню – вони мають відповідати рівню знань та умінь учнів та не викликати у них нервового напруження чи занепокоєння; самостійна робота повинна бути систематичною та послідовною; вчитель має контролювати виконання самостійної роботи та надавати допомогу учням, які потребують додаткового пояснення теми, але незважаючи на контроль вчителя, учні мають виконувати завдання самостійно; важливо надати учням достатньо часу на виконання завдання, щоб вони могли спокійно та ретельно підійти до його виконання.

Самостійна робота повинна бути оцінена вчителем, щоб учні могли отримати зворотний зв'язок та зрозуміти, як вони можуть покращити свої знання та навички. Оцінювання повинне бути об'єктивним та справедливим. Також важливо заохочувати учнів до виконання самостійної роботи, наприклад, через похвалу чи невеликий приз. Це може бути стимулом для учнів до більш активної участі в самостійній роботі та досягнення кращих результатів.

Отже, самостійна робота учнів - це сукупність різноманітних навчальних прийомів і дій, з поглиблення студентами раніше засвоєних теоретичних знань, практичних умінь і навичок, оволодіння ними новими навчальними прийомами і діями. Це надзвичайно важливо для формування та вдосконалення знань, мислення та переконань. Тому цей метод є невід'ємною основою будь-якого іншого методу навчання і необхідною передумовою дидактичного зв'язку різних методів навчання між собою.

Список використаних джерел

1. Савченко Л. О. Зеленкова Н. І. Самостійна робота студентів при вивчення педагогічних дисциплін у ВНЗ. С. 281-286. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://journal.kdpu.edu.ua/ped/article/download/6600/6063/10456> (дата звернення 09.04.2023).
2. Токарева Т. С. До питання про самостійну роботу учнів в оволодінні іноземною мовою. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 2020. № 186. С. 172-178.
3. Мясоєд Г. С. Умови підвищення ефективності самостійної роботи учнів. *Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. праць*, 2001. № 3. С. 119-127.
4. Кучерук О. А. Самостійна робота студентів з методики української мови: Методичний посібник. Житомир: Поліграфічний центр ЖДПУ, 2001. С. 31-92.
5. Чашечникова О. С. Організація самостійної діяльності учнів у процесі актуалізації знань і вмінь з математики. *Дидактика математики: проблеми і дослідження. Міжн. зб. наук. робіт*, 2005. № 23. С. 91-97.